

TM	Г. XX	Бр. 3-4	Стр. 303 - 312	Ниш	јул - децембар	1997.
----	-------	---------	----------------	-----	----------------	-------

UDK 378:168.52

Prethodno saop{tewe

Pri mreno: 02.11.1997.

Миомир Ивковић

Филозофски факултет

Ниш

NEKI METODI ^KI PROBLEMI
NASTAVE PREDMETA HUMANI STI ^KOG
OBRAZOVAWA NA UNI VERZI TETU

Rezi me

Najpre je ura |en kratak pregl ed razvoja i deje humani sti -kog obra-
zovawa, posebno na uni verzi tetu, po-ev od kal okagati je, preko i deal a mu-
draca, koncepta sedam sl obodni h ve{ ti na i total nog -oveka do koncep-
ci je *studium generale*. Nadaqe se navodi da se humani sti -ko obrazovawe na
uni verzi tetu kod nas do unazad jedne deceni je ostvari val o preko koncep-
ci je takozvanog marksisti -kog obrazovawa i da je ono nestalo sa no-
vonastal im dru{ tveni m promenama. Ono { to se danas ostvaruje na uni-
verzi tetu dal eko je od pravog humani sti -kog obrazovawa. Ono je reduko-
vano do neprepoznatqi vog. U drugom del u rada i denti fi kovani su di-
dakti -ki problemi nastave predmeta koji nose oznaku humani sti -kog
obrazovawa na uni verzi tetu, a koje bi trebal o obuhvati ti i stra` i vawem.
To su: nastavni pl anovi , nastavni programi , organi zaci ja nastave, i zbor
sadr` aja za nastavu, nastavne metode i sredstva i ocewi vawe.

Kqu-ne re-i : uni verzi tet, humani sti -ko obrazovawe, nastavni pl an i
program, i denti fi kaci ja probl ema i stra` i wawa, i stra` i vawe.

I

1. Kal okagati ja je termi n koji m su stari Grci ozna-ava-
li i i deal svog vaspitnog del ovawa i formi rawa skl adnog li ka

-oveka, odnosno harmonijski spoj lepote i dobrote. Wi hov je i pojam ideal mudraca kojim su tra` ili jedinstvo teorijskog znanja i prakti -nog delovanja u smislu savr{ enstva i svestranosti li -nosti. Do toga je trebalo do}i kroz sintezu tako je dobrote i lepote, ali i istine. Humanisti -ko obrazovawe, kome se te` ilo u doba humanizma i renesanse, naslawa se i nastavqca na tu anti -ku tradiciju. U tom smislu to je ono obrazovawe iz doba u kome se renesansni -ovek okrenuo sebi i, suprotno zvani -nom crkvenom shvatawu, na{ ao smisao u sre}nom i zdravom ovozemaqskom ` i votu. Takav tip liberalnog obrazovawa ostvarivao se u imu}nim trgova -kim gradovima i na plemi }kim dvorcima. Veliki broj zna -ajnih li -nosti je te` io ostvarivawu takvog ideal a -oveka i o wemu pisao: Vitorio de Fel tre, Rable, Erazmo, Montew, ali i L.D.Vin -i, Makiaveli, Luter i drugi. O` i vqavaju}i gr -ki vaspitnoobrazovni ideal humanisti -ko obrazovawe u doba humanizma i malo je ve} oznaku istinski humanoga, qdskog, -ove -jeg vaspitawa i obrazovawa – celinalli -nosti i razvoj svih qdskih mogu}nosti. Tome je slu` ilo i prou -avawe klasi -ne gr -ke i rimske literature, u` i wawe u muzici i tel esnom ve` bawu. Marksi sti -ki orijentisani teoreti -ari, ali i drugi, cewivali su i oewuju ovu epohu kao najve}i progresivni prevrat dotada{ we istorije. Kasnije je ovakvo humanisti -ko obrazovawe skrenulo u formalizam. Naime, prenagla{ avano je i ntel aktualno vaspitawe, erudicija i retorika, a bilo je prezasi }eno dejama reformacije. J.A. Komenski je u svojim delima poku{ ao da ga delimi ce obnovi, ali to je vi { e uspeo Rusou, Vol teru i enci klopeditima, filantropistima i prosvetiteljima. Tako je je do obnove do{ lo u periodu neohumanizma, ali sada kao elitisti -ki vaspitnoobrazovni ideal, i u u -ewu socijal -utopista, u najboljoj verziji – u ideji oslobodjenog -oveka u novom dru{ tvu. Vaspitawe i obrazovawe takvog -oveka opisali su Mor, Kampanela, Furi er i drugi. R. Oven je pored opisivawa poku{ ao i da ga realizuje.

2. *Septem artes liberales* (sedam slobodnih ve{ tina) naziv je programa obrazovawa slobodnog i svestranog -oveka u uslovi -ma feudalnog dru{ tva, onda kada su -ovekovo telo i -ulnost ocevivani kao gre{ ni i nevredni. I u tim uslovi ma te` ilo se da obrazovawe obuhvati sve va` nije tekovine filozofije, dru{ tvenih i drugih nauka. Gramatika, retorika, dijal ektika, aritmetika, geometrija, astronomija i teorija muzike -inili su plan i program obrazovawa slobodnog -oveka, a u kasnom srednjem veku takav program podeqen je na trivijum i kvadrivijum, { to je bilo i gradivo na artistikom fakultetu

sredvekovnog univerzitetu, onog fakulteta koji je prema mladeži prava, medicinske i teološke, onog koji je u 17. veku prerastao u pravi fakultet - filozofski fakultet.

3. Totalni čovek u Marksovom i marksističkom učenju je pojam koji ima oznaku mogućnost prevladavanja otuđenog čoveka u procesu otuđenog rada i u otuđenom društvu. On se naslanja na prethodnu humanističku tradiciju i smisleno je povezan s njom. I "totalni čovek" mora biti razvijen i svestrano obrazovan (intelektualno, fizički i tehnički); to je čovek koji ima totalitet potreba i tražidajih zadovoljiti. On nije parcijalni individualni kompletno izgrađen ličnost; prirodno i delatno biće, biće prakse i potreba, radno i društveno biće, koje proizvodi i sebe, biće koje se stalno razvija i univerzalno spojava. Čovekova svestranost nije automatski i unapred data; ona je najpre mogućnost koja se realizuje u zavisti od okolnosti i uslova u kojima živi, ali i od angažovanih društva (vaspitanje i obrazovanje) i čovekovog neposrednog angažovanih (aktivnost kao faktor razvoja ličnosti). Socijalizacija i vaspitanje je zato i nužna i karakterizirajuća društvene funkcije. Upravo zato je neophodno davati i tražiti višestruki razvoj. Potreba za potpunom socijalizacijom, vaspitanjem i obrazovanjem jeste jedan od bitnih uslova razvoja celovite ličnosti.

4. *Studium generale* naziv je kojim su se u srednjem veku označavale osnovne studije na tadašim univerzitetima. Sadržaj ove studije činila su filozofska, teološka i pravna znanja koja su sačinjavala blok temeljnih saznanja srednjovekovne učenosti. Izučavana su uporedo sa studijama prirodne nauke i proučavanjem mogućnosti njihove primene u praksi, što je dovelo do razvika modernih tehničkih nauka. Međutim, sa daljim razvojem nauke i stvaranjem idealne obrazovanosti i program *studium generale* postepeno je nestao. U novije vreme, pod uticajem procesa diferencijacije nauke i sve veće specijalizacije univerzitetskih studija, ponovo se javlja neka vrsta studija opšte osnova nauke. Pokazalo se da u proučavanju pojedinih specijalnosti nedostaje uvid u suštinski smisao naučnog saznanja uopšte, nedostaje pogled u celinu jedinstvenosti naučnog saznanja i međusobne odnose pojedinih naučnih područja. Zato se javlja težnja za proučavanjem i njihovom osnova specijalizovanih studija. Tako se na nekim univerzitetima uvodi *dies univertitatis* (dan univerziteta), dan u sedmić kada se na pojedinih fakultetima održavaju predavanja iz struke,

ve} se dr` e predavawa i z razni h podru-ja i nau-ni h di sci pl i -na koje sadr` e { i ra i op{ ta osnovna znawa, a u ci qu potpuni-jeg i produbqeni jeg studi rawa osnovne struke. Studenti su bili sl obodni u izboru predavawa.

5. Kako se *studium generale* ostvaruje na uni verzi teti ma pri kraju xx veka, ovi h na{ i h dana?

Uni verzi tetske studije su programski i metodi -ki zap-qsunate tal asom nau~no-tehnol o{ ke revol uci je, a u posl edwoj deceni ji veka koji je na izmaku i atrakti vnom, ali i zastra{ u-ju}om, tre}om tehnol o{ kom revol uci jom. Upravo u ovoj posl edwoj sna`no se razvijaju tri oblasti: mikroel ektroni ka, bi otehnol ogi ja zasnovana na geneti -kom i n` i werstvu i novi materijal i. Ove nove tehnol ogi je i zazi vaju pl anetarne posl e-di ce, ali sl i -ne posl edi ce i zazi va i i nformaci ona tehnol o-gi ja. Na uni verzi tetu se gase neki nastavni predmeti i uvode se novi, pre ostal i h i nformati ka. Po onome { to daje studenti ma ona zauzi ma svoje mesto u sadr` aji ma *studium generale*. A u-i i h: kako bi ti l ogi -an, kako pravi ti izbor i zme|u al ternati va, koje kri terijume uva` avati, kako predvi |ati posl edi ce, kako tra` i ti dopunske i nformaci je, kako bi ti korektno i nfor-mi san i drugo. Tako|e i m omogu}ava op{ te { i rewe hori zonta i to u tri pravca: u pravcu gledawa na du` i vremenski rok, u pravcu obuhvatawa vi { e el emenata i u pravcu obuhvatawa svi h { i ri h prostora. Svakako je nesporno da je danas navedeni sadr` aj neophodan svakom ko se ` eli ukqu-iti u savremeno dru{ tvo, kao { to mu je i stru~nost neophodna. Pi tawe je, me|u-tim, mo` e li takav obrazovni sadr` aj da nadomesti sve one sadr` aje koji su -i ni li, ali i danas -i ne, sadr` aj svremenog op{ teg obrazovawa na uni verzi tetu. Na uni verzi teti ma Zapa-da programi takvog, nazovi mo ga humani sti -kog obrazovawa, -i ne i zme|u 10% i 20% od ukupnog programa studija, a na l sto-ku -ak i do 30%. Na primer, u Engleskoj od 10% do 15%, u Sjedi weni m Ameri -ki m Dr` avama od 16% do 20%. Ni na jed-nom uni verzi tetu u SAD takav program ni je i spod 16%. Na uni-verzi tetu u Masa-usetu (studi ra se ma{ i nstvo) od ukupno 320 kredi ta (poena) koje student mora da dobi je u toku studija 72 su i z humani sti -kog obrazovawa, a { to je 20%.

6. Na uni verzi teti ma u Jugosl avi ji do unazad nekol i ko godi na *studium generale* (sasvi m usl ovno uzeto i i z di dakti -ki h razloga) ugl avnom se ostvarivao programom marksisti -kog obrazovawa koji je bio razvrstan u ve}em broju nastavnih predmeta. Naj-e{ }e su to bili: filozofija, sociologija,

politi-ka ekonomija i politi-ki sistem. Zbog racionalizacije nastave (smanjenje broja nastavnih predmeta, ispitivanja) pojedini fakulteti su odstupili od navedenog, pa se vremenom došlo na tri ili dva nastavna predmeta, pri čemu su i sastavljani filozofski sadržaji (-e{ }e) sadržaji iz politike ekonomije. Općiti sociološki sadržaji bilo je uvek i po pravilu na svim fakultetima, a često su dopunjavani sadržajima iz posebni sociologija - sociologija rada, sociologija medicine, sociologija obrazovanja i druge.

U značajno promijenjenim uslovima, koji se i nadaćeme waju, pre svega u uslovima pluralizma svojine s te wom ka potpunoj privatizaciji svojine i wemu pri merenom političkom i stranačkom pluralizmu, kakve danas imamo u Jugoslaviji, marksističko obrazovanje u onom smislu u kome je moglo biti nadomeštaj za *studium generale*, nestalo je. Na smom početku poslednjeg decenija 20. veka krenulo se ka nečemu što se moglo nazvati humanističko obrazovanje, ali je i ono za samo nekoliko godina redukovano. Danas se na fakultetima uglavno sudiraju po dva nastavna predmeta sa sadržajima koji nalikuju ovom obrazovanju. Ujednaenost na nivou univerziteta a po fakultetima, i zostala je. Popis nastavnih predmeta ove vrste po fakultetima daje i roku slepezu različitih naziva sa (pretpostavka je) različitim sadržajima. Pregled aktuelnih nastavnih planova svih fakulteta Univerziteta u Nišu (ima ih deset) to najbolje pokazuje:

1. Osnovi nauke o društvu, 2. sociologija, 3. filozofija, 4. filozofija i sociologija, 5. teorija društvenog razvoja, 6. sociologija i filozofija prirodnih nauka, 7. osnovi sociologije rada i ekonomije, 8. medicinska sociologija, 9. osnovi ustavnog uređenja SR Jugoslavije, 10. politički sistem, 11. politička ekonomija, 12. sociologija rada, 13. filozofija sa etikom, 14. osnovi ekonomije, 15. filozofija matematike, 16. filozofija prirodnih nauka, 17. sociologija kulture i umetnosti i 18. istorija kulture srpskog naroda.

Dakle, na deset fakulteta osamnaest različitih nastavnih predmeta. Sociologija kao nastavni predmet (općiti kurs) studira se na višim od polovine fakulteta (često). Ostali predmeti, uz malo izuzetaka, uništeni su. Takvo stanje upućuje na zaključak da se o *studium generale* u ovoj izvornom smislu, pa i u bilo kom smislu, ne može ni govoriti, a u mnogome je narušeno, pa i osakaćeno, naslućujući koncept humanističkog obrazovanja.

II

Neophodnost preispitati ovakvog humanističnog obrazovawa o-igledna je. To treba uraditi i naučno i stručno i { to pre. Kratak i storijski pregled koji smo naveli na to nasupu}uje. I stovremeno na jedno drugo tako|e vrlo va`no pi tawe neophodno je potra`iti odgovor. Ono se ti`e nastave navedenih predmeta. Naime, oni koji poku{avaju da izuavaju ovu nastavu skoro da su jednoglasni da je didaktička literatura o visokoskolskoj nastavi oskudna, a da ista`ivawa ove nastave, onako kako se naučawa i ista`ivawa organizuju, nije ni bilo. O metodičkoj literaturi i o ista`ivawima nastave predmeta humanističnog obrazovawa skoro da ne treba ni govoriti. U takvoj situaciji metodološki je najispravnije da se najpre izvr{i identifikacija osnovnih postavki nastave predmeta humanističnog obrazovawa. Dakle, koja su temeljna didaktička (i metodička) pi tawa nastave predmeta humanističnog obrazovawa na univerzitetu?

1. Metodičari su saglasni da na prvo mesto treba staviti nastavni plan. Postupaju}i tako i u sluaju nastave predmeta humanističnog obrazovawa na univerzitetu analizirali smo nastavne planove svih fakulteta Univerziteta u Ni{u i u wima nastavne planove predmeta koji nas interesuju. Nije bilo te{ko zapaziti da je ve}ina ovih predmeta jednosemestralna, a zatim i da su po pravilu zastupčeni sa dva`asa predavawa sedmično. Kod maweg broja predmeta i na nekoliko fakulteta predvi|en je jo{i po jedan`as ve`bawa. Ukupno je to tri deset, odnosno`etrdeset i pet`asova godišwe. Metodički posmatrano nastava iz ovih predmeta sa ovolikim brojem`asova nije ni timo`ebiti kvalitetna, nije ni timo`ebiti dobro organizovana i nije ni timo`ebiti plodotvorna. [ire posmatrano, u stvari, posmatrano iz opcije humanističnog obrazovawa, ukupan broj`asova zapredmete ovog obrazovawa na fakultetima je pribli`no 1,5% od ukupnog broja {to je deset i vi{e puta mawenego na univerzitetima i na listoku i na Zapadu.

2. Nastavni program svakako dolazi na drugo mesto. Sve nastavne programe, pa i nastavne programe za predmete humanističnog obrazovawa usvaja odredeno ve}e svakog fakulteta i na wemu se sve zavr{ava. Pretpostavka je da nema usagla{avawe i optimalnog ujednaavawa na nivou univerziteta, {to va`i i za Univerzitet u Ni{u. Tako|e ni jedno stručno-naučno telo univerziteta ne razmatra i ne odobrava nastavne prog-

rame. Ni je teško pretpostaviti da zbog toga vlada pravo {arenilo nastavni h sadr`aja, da su oni raznovrsni, ali -esto razli-i ti. Te` ili se koncepciji humanisti-kog obrazovawa onakvog kakvo postoji u razvijeni m zemqama, a svakako treba te` it i, onda je evidentna potreba koncipirawa i izgradwe nastavnih programa predmeta humanisti-kog obrazovawa na ni vou uni verzi teta.

3. Organizacija nastave iz predmeta humanisti-kog obrazovawa svakako je tre}i va` an dakti -ki problem. Pretpostavka je da ona ni je na ni vou i da je mawkava, da joj nedostaju ve` bawa. U organizacijom smislu i pak mnogo ve}u pa` wu treba posvetiti konsultacijama, ali i seminarima, referat-skoj nastavi, di skusi oni m tri bi nama i sli -ni m obl i ci ma rada. Pri tom, { to je va` no razumeti i shvati ti, ni predavawa, ni ve` bawa, ni konsultacije, ni ostali obl i ci rada, ne treba da budu imitacija rada u nastavi stru-nih predmeta, ili pak te` it i da sli -e woj. I storijska opservacija kazuje da se ova nastava najbolje organizuje kada se za wu izdvoji jedan dan u sedmi ci na ni vou uni verzi teta, a studenti na omogu}i da bi raju i i zaberu predmete koje }e slu{ ati i kasnije polagati na ispi-tima. Takvoj organizaciji treba te` it i i na wenom is-tra` i wu radi ti.

4. Izbor sadr`aja za nastavu predmeta humanisti-kog obrazovawa svakako je jedan od najte` ih problema u ovoj oblasti. Dosada{ we i skustvo pokazuje da je program predmeta ovog obrazovawa bio raznovrstan ({ to je i po` eqno), ali i -esto raznorodan, razli -i t, pa i kontradi ktoran. Pretpostavka je da je sve nedostatni je kada se ovome doda da je verovatno i sadr` aj za nastavne jedi ni ce i z ovakvog programa razli -i t, pa i suprotstavqen. Svakako da je po` eqno da sadr` aji nastavni h jedi ni ca s merom budu raznovrsni, ali je nedostatno { to je on -esto razli -i t i kontadi ktoran, pa i i skqu-iv. Da li je ba{ tako, svakako treba proveriti i stra` i wawem. I pak ne treba -ekati. S obzi rom da ono { to ul azi u sadr` aj nastavne jedi ni ce, ono, dakle, { to nastavni ki zla` e na -asovi ma predavawa i o -emu razgovara na eventualni m -asovi ma ve` bawa i konsul-tacija, i skqu-ivo zavis i od nastavni ka, da je nastavni k u svemu tome potpuno samostalan i van svake kontrole, svakako bi vaqalo na ni vou uni verzi teta -i ni ti poku{ aje ujedna-avawa i to ujedna-avawa u raznovrsnosti. Takvo ujedna-avawe (u raznovrsnosti) sigurno bi ubla` ilo, a verovatno i elimi ni sal o raznorodnost i kontradi ktornost.

5. I zbor nastavnih metoda i nastavnih sredstava identifikujemo kao sljedeći osnovni problem nastave predmeta humanisti-kog obrazovanja na univerzitetu. Polazna pretpostavka je da se ova nastava odvija na ukolote-en, zastareli i stereotipna-in, da je to nastava *ex cathedra*, nastava verbalnom metodom i to samo jednim weni modalitetom - monologom. Nastavna sredstva svakako i zostaju. Retka upotreba tekstova i tekstovne metode, osve`ava ovu nastavu, ali je sve to sasvim nedostatno. Zato upravo ovaj segment nastave predmeta humanisti -kog obrazovanja treba tek i posebno i str` i vati .

6. Ocevavave u nastavi predmeta humanisti -kog obrazovanja problem je koji nezostavno ulazi u grupu problema koje treba i dentifikovati , evidencijati i i str` i vati . Polazna pretpostavka svakako treba da bude da je sada{ we ocevavave u vel i koj meri povr{ no, bez posebnih kri terijuma, -esto prilago|avano ocevavavu iz stru-nih predmeta. Tako|e se mo` e pretpostaviti da }e nastavnik koji zna osnovne postavke ocevavava, a naro-i to te{ koje i gre{ ke pri ocevavavu, objektni je ocevavati . Didaktika i metodika, a posebno dokimologija kao nauka o ocevavavu, u-e da svako ocevavave u nastavi i obrazovavu, pa i ocevavave predmeta humanisti -kog obrazovanja, ima trostruku dimenziju i funkciju: etiku, pravnu i pedago{ ku. Tako nastava predmeta humanisti -kog obrazovanja poqe je nezbe` nih me|uqudskih odnosa, pa nastavnik ocevavavu}i studente pokazuje i sebe kao -oveka, a wegova ocena ni je samo ocena studentovog znawa, ve} i wegovog li -nog uspeha. Pozitivna pak ocena kao dokument omogu}ava studentu napredovave u studijawu, odlazak u vi { u godinu studija i li zavr{ etak fakulteta. Na kraju, ocevavavem nastavnik predmeta humanisti -kog obrazovanja i skazuje svoj odnos prema humanisti -kom obrazovavu, prema wegovom ci qu i zadaci ma, a i skazivave tog odnosa je i samo bitan deo vaspitawa i obrazovawa. Polazna pretpostavka je i da ocevavave ni je ni kada jednostavna konstatacija. I za studente i za nastavnika ono je puno afekata i obuhvata kompletnu situaciju u kojoj se pokazuje shvatawe nastave. Zato i pitawe: { ta ocevavati u nastavi predmeta humanisti -kog obrazovawa?

III

Svakao da postoje i druga pitawa i drugi problemi koje bi vaqalo najpre evidencijati , a onda i (postepeno) i str` i vati . Navedena ne mogu vi { e i zdr` ati daqui i str` i va-ku

su{ u. I stra` i vawe bi pomoglo predupre| i vawu poku{ aja daq-eg redukovawa i onako osi roma{ enog humani sti ~kog obrazovawa na uni verzi tetu.

LI TERATURA

1. Bloch, M.A.: **Philosophie de l'education nouvelle**.- Paris: PUF, 1973.
2. Del or, @.: **Obrazovawe - skri vena ri zni ca**.- Beograd: Mi ni starstvo prosvete RSrbi je, 1996.
3. Du Montcel, H.T.: **L'Universite: peut mieux faire**.-Paris: Editions du Seuil, 1985.
4. I vkovi }, M.: **Metodi ka nastave soci ol ogi je**.- Ni { : Prosveta, 1995.
5. Mari nkovi }, J.: **Metodi ka nastave fi l ozo fi je**.-Zagreb: [kol ska kwi ga, 1983.
6. **Metodi ka u sustavu znanosti i obrazovawa**.- Zagreb: I nsti tut za pedago{ ka i stra` i vawa i [kol ske novi ne, 1986.
7. Mialaret, G.: **Education**.- Paris: PUF, 1981.
8. Ni kol i }, M.: **Metodi ka nastave srpskohrvatskog jezi ka i kwi ` evnosti** .- Beograd: Zavod za uxbeni ke i nastavna sredstva, 1988.
9. **Osnovni probl emi vi soko{ kol ske pedagogi je**.- Zagreb: [kol ska kwi ga, 1987.
10. **Pedago{ ka eci kl ope di ja**.- Beograd: Zavod za uxbeni ke i nastavna sredstva, 1989.
11. Schmidt, V.: **Vi soko{ kol ska di dakti ka**.-Zagreb: Pedago{ ko-kwi ` evni zbor, 1972.
12. **Strategi je razvoja i re forme obrazovawa u svetu**.- Beograd: Mi ni starstvo prosvete RSrbi je, 1997.

Miomir Ivković, Niš

SOME METHODOLOGICAL PROBLEMS INVOLVED IN THE TEACHING OF HUMANISTIC COURSES AT THE UNIVERSITY

Summary

The paper first reviews the development of the idea of humanistic education, particularly at universities, starting from kalokagatia and the wise men ideal, the concept of seven free skills and the total man, up to the concept of studium generale. Follows a statement that humanistic education at the university, as it used to be implemented in our country until a decade ago, followed the course of the so-called

Marxist education which ceased to exist with the emergence of the newly arisen social changes. What is currently taught at universities is still far from deserving to be called true humanistic education. It is reduced to the level of unrecognizability. The following part of the paper focuses on identifying the didactic problems occurring in the teaching of the courses bearing the label of humanistic university education which ought to be included in a research. These are: curricula, syllabi, organization of instruction, selection of the contents to be instructed, teaching methods and devices, as well as grading.

Key words: university, humanistic education, curriculum and syllabus, identification of research problems, research